

<b>Zaaknummer</b>	793340
<b>Datum opstellen voorstel</b>	2 mei 2018
<b>Onderwerp</b>	Bestuurlijk reactie Rekenkamerrapport
<b>Portefeuillehouder</b>	Han ter Heegde, burgemeester
<b>Vertrouwelijkheid</b>	Openbaar
<b>Afdeling</b>	Strategie en control
<b>Steller</b>	Gert-Jan Vreeke
<b>Telefoonnummer steller</b>	06 - 11356478

## 1. B&W besluiten:

In te stemmen met de concept bestuurlijke reactie rekenkamerrapport Grip op samenwerking.

## 2. Inleiding

Samenwerken is voor gemeenten steeds belangrijker geworden. De opgaven waarvoor gemeenten zich gesteld weten, zoals de omgang met afval, klimaatverandering, de inkoop van zorg of het voorbereid zijn op een crisis of ramp, vragen vaak een andere schaalgrootte dan de gemeente. Samenwerkingsverbanden in de vorm van verbonden partijen spelen bij dergelijke opgaven een belangrijke rol. Deze partijen voeren taken op genoemde vlakken uit namens de samenwerkende gemeenten. De vraag bij deze regionale of bovenregionale samenwerking is steeds op welke wijze gemeenten hun eigen belangen en doelen binnen het samenwerkingsverband kunnen realiseren en vervolgens hoe keuzes op regioschaal zich democratisch laten legitimeren. Het rekenkameronderzoek gaat over dit belangrijke onderwerp, waarbij de focus vooral ligt op de invloed ('grip') van de raad op de samenwerkingsverbanden. De rekenkamer heeft daarbij gekeken naar een viertal verbonden partijen: de Regio Gooi en Vechtstreek, de Metropoolregio Amsterdam (MRA), het Goois Natuurreservaat (GNR) en de Veiligheidsregio. In dit voorstel geeft het college een reactie op de bevindingen van het onderzoek dat in opdracht van de rekenkamer is uitgevoerd.

## 3. Beoogd effect

De reactie van het college op de bevindingen uit het rekenkameronderzoek, worden aan de rekenkamercommissie meegegeven.

## 4. Argumenten en onderbouwing

### *Algemene reactie*

Met het complexer worden van opgaven voor gemeenten (duurzaamheid, economie, mobiliteit, landschap) zijn verbonden partijen volgens ons onontkoombaar. Het is een illusie te menen dat kleine en middelgrote gemeenten deze taken zelf zouden kunnen oppakken. Dit heeft meerdere achtergronden. Vaak is specialistische kennis nodig die gemeenten moeilijk kunnen organiseren. Er is veelal een bepaald volume nodig om uitvoering kostenefficiënt te organiseren. Soms ook gaat het om gebiedsoverschrijdende opgaven die alleen samen opgepakt kunnen worden. Ook wordt samenwerking aangegaan om samen sterk te staan ten overstaan van invloedrijke spelers of hier überhaupt mee in gesprek te komen.

Voor een gemeente met de omvang van Gooise Meren, ook al is het een fusiegemeente, is samenwerking zo feitelijk onontbeerlijk. Dit geldt nadrukkelijk voor de samenwerking in de Regio, maar ook voor het GNR en de Veiligheidsregio (die trouwens verplicht is). Het college verwacht niet dat deze situatie zich op korte termijn zal wijzigen, integendeel. De centrale ligging van Gooise

Meren tussen Amsterdam, Utrecht en Almere en de druk op mobiliteit en het gebruik van de ruimte die dit met zich meebrengt, vragen om samenwerking op grotere schaalniveaus.

Het rapport ontbeert een weging van de zwaarte van de verschillende regelingen. De samenwerking in de Regio Gooi en Vechtstreek is qua financiële bijdrage en juridisch construct van een andere orde dan samenwerken in de MRA. Deze verschillen komen in het rapport onvoldoende naar voren.

#### *Grip op samenwerking?*

Heeft de gemeente, cq de Raad van Gooise Meren, grip op de samenwerking? De hoofdconclusie in het rekenkamerrapport is dat de Raad beperkt grip heeft op de onderzochte verbonden partijen Regio, Veiligheidsregio en GNR, en nauwelijks grip heeft op de MRA. De balans slaat al met al door naar verlegd in plaats van verlengd bestuur. Dat wil zeggen dat de gemeente tamelijk passief staat ten opzichte van de activiteiten van de verbonden partijen, aldus het rapport.

We delen deze conclusies uit het rapport niet. Het rapport wekt, zo menen wij, teveel de indruk dat samenwerking zonder compromissen kan plaatsvinden. De realiteit van de samenwerking tussen verschillende gemeenten is dat belangen en ambities van de deelnemers verschillen. Dit houdt al in dat samenwerking nooit louter een vorm van verlengd bestuur kan zijn. En de schaalvergroting die samenwerking met zich mee brengt, betekent automatisch dat er afstand ontstaat tussen individuele gemeenten en de uitvoerende partij. Ook dat is een prijs van samenwerken.

We hebben naast deze kijk op samenwerking, vooral moeite met de conclusie dat de Raad onvoldoende kan sturen op verbonden partijen. We constateren niet alleen dat de Raad verschillende sturingsmiddelen heeft, maar ook dat die actief ingezet worden. Er zijn hier verschillen tussen de verbonden partijen, maar in het algemeen geldt dat de Raden een actieve bemoeienis hebben met de verbonden partijen. Als het gaat om het *onderwerp en het doel* van de samenwerking levert de Raad input voor programma's van de verbonden partijen en besluit zij uiteindelijk (direct of indirect) over de strategische agenda van dezelfde verbonden partij. De Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) van de Regio is hiervan een goed voorbeeld. De Raad heeft ruim de gelegenheid gehad input te leveren voor deze agenda, door het aanbrengen van onderwerpen en vervolgens door het indienen van moties en amendementen. Uiteindelijk heeft de Raad individueel haar fiat gegeven aan de finale versie (ze had ook kunnen afzien van deelname). Wat de *financiën* betreft, geeft de Raad jaarlijks haar zienswijze op de begroting van alle verbonden partijen. Daarmee geeft de Raad uitdrukking aan haar perspectief op de kosten en brengt ze haar wensen in deze naar voren. De zienswijze van de Raden wegen zwaar voor het Algemeen Bestuur die uiteindelijk de begroting moet vaststellen. En als het op *informatie* aankomt, worden de Raden bediend met jaarverslagen, verkennende rapporten, nieuwsberichten en voortgangsverslagen. Daarnaast worden er voor Raadsleden periodiek bijeenkomsten georganiseerd - veelal op locatie - waar zij persoonlijk kennis kunnen nemen van de activiteiten van de diverse organisaties. Aanvullend op de activiteiten van de verbonden partijen, geeft het college zowel op schrift als in bijeenkomsten actief informatie over de ontwikkelingen in de samenwerking (governance) en over (nieuwe) plannen en wordt bij majeure ontwikkelingen het fiat van de Raden gevraagd. Dit gebeurt behalve bij Raadsvergaderingen tijdens het gesprek en bij speciale themabijeenkomsten. Met dit palet aan instrumenten kan de Raad zich goed op de hoogte stellen van de activiteiten van verbonden partijen en hun prestaties. Op cruciale momenten (bij de vaststelling van de agenda en bij de behandeling van de begroting) kunnen raden hun invloed doen gelden.

### *MRA*

De onderzoekers beoordelen vooral de grip op de MRA als zeer matig, omdat de gemeenten in de Gooi en Vechtstreek besloten hebben als regio te participeren. Hierdoor is de invloed op de MRA van de afzonderlijke Raden beperkter dan nodig, aldus de opstellers van het rapport. Hier willen wij graag op reageren. De gemeenten in de regio hebben bewust gekozen om als Regio te participeren. Als samenwerkende gemeenten hebben we meer impact op de agenda van de MRA. Niet alleen omdat we in de MRA namens meerdere partners spreken, maar ook omdat op de schaal van de regio een daadwerkelijke bijdrage aan programma's kan worden geleverd, wat de impact op programma's vergroot. Daarbij komt dat we de regionale agenda op deze wijze organisatorisch goed kunnen laten aansluiten op de MRA agenda, zodat we als regio makkelijk de vruchten plukken van de MRA. Kort gezegd, door als Regio te participeren profiteren we uiteindelijk meer van deelname.

### *Instrumentarium*

De onderzoekers stellen dat de Raad meer grip kan verwerven door beter gebruik te maken van het beschikbare instrumentarium *en* door aanvullende instrumenten in te zetten. Het rapport wijst erop dat de *informatie* vanuit de verbonden partijen vaak politieke relevantie en lokale kleur mist. Dit instrument kan met andere woorden beter ingezet worden. We menen dat op dit punt inderdaad verbeteringen mogelijk zijn. Verbonden partijen kunnen op dit vlak beter presteren, bijvoorbeeld door toetsbare doelen op te stellen en door te laten zien welke resultaten ze voor de afzonderlijk gemeenten realiseren. De onderzoekers bevelen de Raad van Gooise Meren aan een *eigen strategisch kader op te stellen*. Dit kader brengt in beeld wanneer samenwerking kan (of moet) worden aangegaan en wat verbonden partijen voor de gemeente zouden moeten opleveren. Het is, zo vinden wij, een goede zaak wanneer Raden zelfbewust naar samenwerkingsverbanden kijken en als een strategisch kader daarbij helpt, is dat natuurlijk een goede zaak. Dit instrument zorgt er op zichzelf niet voor dat Raden meer zullen kunnen sturen op de verbonden partijen, maar wellicht wel dat de beschikbare instrumenten effectiever gehanteerd zullen worden. We menen, zo gaven we hierboven al aan, dat de middelen die hiervoor beschikbaar zijn voldoende mogelijkheden tot sturing bieden.

### **5. Houd rekening met en onderbouwing**

De reactie op het rapport van de rekenkamer, is opgesteld door het nog zittend college. Het volgend college zal, zo nodig, werk moeten maken van de aanbevelingen uit het rapport.

### **6. Duurzaamheid**

Goede samenwerking leidt tot duurzame resultaten.

### **7. Financiële onderbouwing**

Nvt

### **8. Communicatie en participatie**

De reactie van het college wordt naar de rekenkamercommissie verzonden.

### **9. Uitvoering / tijdpad / evaluatie**

Na vaststelling door het college wordt de reactie toegezonden aan de rekenkamercommissie.